

ธรรมะ
กับการปฏิบัติธรรม

พุทธทาสภิกขุ

ธรรมะกับการปฏิบัติธรรม

พุทธทาสภิกขุ

การบรรยาย อบรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ลานหินโค้ง

วันที่แสดง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๓

รหัส ๔๑๒๕๒๓๐๘๑๒๐๒๐

ผู้ถอด ชลาทิพย์ ไกลศรี

ผู้ตรวจทาน ขนิษฐา โพธิยอด และฝ่ายจดหมายเหตุ

ISBN 978-616-7574-63-9

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

สมทบการผลิต ๑๐ บาท

ประสงค์รับหนังสือเพื่อใช้ในงานพิธีหรือเผยแพร่ในวาระต่างๆ ติดต่อที่

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๙๓๖ ๒๔๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

โทรสาร : ๐ ๒๙๓๖ ๒๖๘๕

อีเมล : bookclub@bia.or.th

Facebook : [bookclub.bia](https://www.facebook.com/bookclub.bia)

www.bia.or.th

ธรรมทาน กับ มรดกหนึ่งร้อย

ที่ใครจะรู้ว่า ตอนที่มองใคร ลองแยกเล่มหนังสือ ออกดู จะเห็นว่า มีอยู่สองเล่ม คือ ละคร-ตลกที่ใช้นิพนธ์ กับ ความรู้ หรือคุณธรรมที่ดี ที่ซ่อนอยู่ในหนังสือเล่มนั้น. มรดก หนึ่งร้อย ย่อมหมายถึง มรดกของความดี ด้วยภาคตามตัวอักษร พร้อมกับมรดกของละคร-ตลก และ ~~เรื่อง~~ ^{งาน}บันเทิงในมรดก หนึ่งร้อยนั้นๆ อยู่ทุกที่ทั้งนี้.

ส่วนมรดกธรรมทาน ย่อมไม่เหมือนกัน ความรู้ นั้นให้เปล่า ที่เลื่อง, ส่วน ^{และละคร-ตลก} ละคร-ตลก หรือบันเทิง ให้รู้ ความรู้ นั้น มัก ต้อง ขอดิน เช่นเดียวกับบทพระที่ ให้ ให้ให้แก่อุปการพระที่วัด. ขอดิน เพราะคน ต้องไปไปถวาย อีกหลายครั้ง! จนกว่าจะถึงถึงที่วัด.

งานธรรมทาน มักถูกมองเป็นมรดกหนึ่งร้อยไป. ขอจบพิจารณาด้วยดี ทั้งสองอย่าง, จะได้เห็นใจ กันดี! และร่วมมือกันได้.

สารบัญ

อย่าให้สัตว์หัวเราะเยาะมนุษย์	๗
ธรรมะต้องปฏิบัติลงไปที่ความทุกข์	๑๑
ถ้าเป็นอยู่โดยชอบจะไม่เกิดกิเลสและอนุสัย	๑๗
สิ่งที่เรียกว่าเวทนานี้สำคัญ ทำคนให้เป็นพระอรหันต์มาแล้ว นับไม่ถ้วนในครั้งพุทธกาล	๒๑
อยู่อย่างไรไม่ให้เกิดทุกข์	๒๗
นรกสวรรค์อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ	๓๓
ถ้าปัจจุบันถูกต้อง อนาคตจะควบคุมตัวมันเองอย่างถูกต้อง	๓๗

นักเรียน นักศึกษา ครูบาอาจารย์ และท่านสาธุชน
ผู้มีความสนใจในธรรมทั้งหลาย,

การบรรยายธรรมะในครั้งนี้ อาตมาจะกล่าวโดยหัวข้อ
ว่า **ธรรมะกับการปฏิบัติธรรม** ในครั้งที่แล้วมา เราได้พูดถึง
ความจำเป็นที่จะต้อง^๑มีธรรม มีธรรมแล้วเราจะต้องปฏิบัติให้มัน
ถูกต้อง มิฉะนั้นเราก็จะกลายเป็นนันททุก

อาตมาเข้าใจว่าท่านทั้งหลายทุกคน คงจะได้ยินเรื่อง
นันททุก เขาได้สิ่งที่ดีที่สุดแล้วก็เอาไปฆ่าตัวเองตาย ไอนันททุก
ตัวนี้ คำนี้ คำพูดคำนี้ อยากให้เขียน นน ท. ทหารสะกดด้วย จะ
ได้แปลว่ามันชอบความทุกข์และมันก็ได้ตาย แล้วก็สมน้ำหน้า
มัน ไอนันททุก ท่านทั้งหลายต้องระมัดระวังที่จะไม่เป็นนันท

ทุก ในความหมายที่ว่าได้อะไรพิเศษมาแล้วก็ใช้ฆ่าตัวเองตาย
เพราะว่ามันชื่อนนท์ทุก แปลว่า ชอบทุกข์ ชอบความทุกข์ ก็ได้
ทุกข์จริง ๆ

...

ปัญหาของมนุษย์ที่ว่า จะต้องมีธรรมะทำไมกัน
ธรรมะจำเป็นอย่างไร อาตมาก็พูดว่า
เพื่อมนุษย์จะไม่ต้องละอายแก่สัตว์เดรัจฉาน
ในทางส่วนตัวก็ดีกว่า ในประโยชน์ผู้อื่นก็ดีกว่า

...

อย่าให้สัตว์หิวเราะเยาะมนุษย์

...

พูดกันมาแล้วในการบรรยายครั้งก่อนว่า มนุษย์นี้มีวิวัฒนาการสูงสุด มีมันสมองสูงสุด คิดเป็น เฉลียวฉลาดเลยสัตว์เดรัจฉานซึ่งยังอยู่คงที่ มนุษย์ก้าวหน้าเรื่อยทางมันสมอง เมื่อสัตว์เดรัจฉานอยู่คงที่ เดียวนี้มนุษย์ก้าวหน้าก็ตามลำดับ เรื่องไฟฟ้า เรื่องปรมาณู เรื่องอวกาศ เรื่องอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิด คอมพิวเตอร์อะไรต่าง ๆ

แล้วก็ไม่เห็นว่ มนุษย์มันมีตรงไหนที่ดีกว่า พอจะเป็นเครื่องอ้างว่าสัตว์เดรัจฉานไม่หิวเราะเยาะ มนุษย์ต้องทำยาแก้ปวดหัว แก้นอนไม่หลับ แก้โรคประสาทขึ้นมากินเป็นตัน ๆ ร้อยตัน พันตันแล้ว ที่ต้องกินยาแก้ปวดหัว แต่สัตว์เดรัจฉานมันไม่ต้อง คิดดูว่าเรามันมีความเป็นอยู่อย่างละอายแก่สัตว์เดรัจฉาน เพราะใช้สิ่งที่ดีที่สุดที่ธรรมชาติให้มานั้นไม่ถูกต้อง

วิวัฒนาการทางมันสมองสูงสุดที่ธรรมชาติให้มาเราใช้มันไม่ถูกต้อง จึงได้เป็นที่หิวเราะเยาะของสัตว์เดรัจฉาน ถ้ามันรู้ว่ามนุษย์กำลังเป็นอย่างไร ขอให้ท่านทั้งหลายใช้ธรรมะเพื่อ

แก้หน้าอันนี้ อย่าให้มันเร็วกว่าสัตว์เดรัจฉาน ให้มนุษย์มีความสุขด้วย และมีเป็นความเป็นประโยชน์แก่ทุกคนหรือทุกสิ่งรอบตัวเองด้วย ข้อนี้ต้องเป็นที่แน่นอนว่าต้องการอะไร

บางที่ท่านอุทิศสำหรับลงทุนศึกษาเล่าเรียนค้นคว้า มาสวนโมกข์อะไรต่าง ๆ แล้วก็ไม่ว่าต้องการอะไร สำหรับความเป็นมนุษย์ มันมีมากถ้าจะพูด แต่อัตมาอยากจะทำรูปให้มันจำง่าย ๆ เพียงว่า ตัวเองไม่มีทุกข์ก็แล้วกัน มีความสุขคือไม่มีทุกข์ มีความสงบสุขเป็นที่พอใจอยู่เสมอ แล้วก็ให้ผู้อื่นหรือสังคมพลอยรับประโยชน์ด้วย มันมีสองอย่างเท่านั้น

พระพุทธเจ้าท่านทรงใช้คำว่าประโยชน์ทั้งสอง ประโยชน์ทั้งตนและประโยชน์ทั้งผู้อื่น ขอให้เรามีประโยชน์ทั้งสอง ตัวเองมีความสุข แล้วก็ใช้ชีวิตอยู่อย่างเป็นประโยชน์แก่ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเรา ถ้าทำได้อย่างนี้แล้ว เราก็มีโอกาที่จะยิ้มเยาะ ยิ้มเยาะสัตว์เดรัจฉาน ถ้าเราไม่ได้อย่างนี้ คือเราเป็นทุกข์มากกว่าสัตว์เดรัจฉาน ไม่ได้ทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยรอบตัวเรา มันก็สำหรับจะให้สัตว์เดรัจฉานหัวเราะเยาะเรา

นี่ก็มาให้ดูว่ามันไม่เคยเป็นทุกข์เลย ไม่เคยเห็นไก่อปวดหัว ไม่เคยเห็นไก่อปวดฟัน ไม่เคยเห็นไก่อนอนไม่หลับ ไม่เห็นตัวไหนเป็นโรคประสาทหรือเป็นโรคจิต แต่คนกำลังมีปัญหาอย่างนี้มากขึ้น ปวดหัว ปวดฟัน นอนไม่หลับ เป็นโรคประสาท เออ กำลังเบียดเบียนกันอย่างยิ่งในทางสังคม อย่างที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน ๆ อย่างไม่น่าเชื่อว่ามันจะมากมายหรือเลวทรามถึงขนาดนั้น

นี่คือปัญหาของมนุษย์ที่ว่า จะต้องมีการทำอะไรกัน ธรรมะจำเป็นอย่างไร อาตมาก็พูดว่า เพื่อมนุษย์จะไม่ต้องละอายแก่สัตว์เดรัจฉาน ในทางส่วนตัวก็ดีกว่า ในประโยชน์ผู้อื่นก็ดีกว่า แล้วก็ไม่ต้องเป็นนันททุก คือไม่ได้ใช้ของวิเศษที่ได้รับมานั้นฆ่าตัวเอง

เดี๋ยวนี้เรากำลังเป็นนันททุก เพราะใช้มันสมองอันวิเศษของมนุษย์นั้นทำลายตัวเอง ให้เดือดร้อนอยู่ทั่วไปทุกหัวระแหงในโลกนี้ กำลังมีวิกฤตการณ์เบียดเบียนกันทั่วทุกหัวระแหงในโลก เพราะคนแต่ละคนก็ได้รับการกระทบกระเทือนจากสงครามนั้น ๆ และยังไม่สามารถจะขจัดสงครามภายใน คือ

กิเลสของตน จนในที่สุดก็เรียกว่าเป็นนนท์ทุก คือมันชอบความ
ทุกข์ ด้วยความโง่ ไม่รู้ว่านี่เป็นความทุกข์

ข้อนั้นดูให้มากเถอะ ว่าสติปัญญาของเรา มันไม่มี
ความหมายตรงตามคำว่าสติปัญญา ไปมีความหมายตรงกับคำ
ว่า อวิชา มีสติปัญญาเป็นอวิชา คือมันรู้สำหรับจะทำสิ่งที่
ไม่ต้องทำ ไม่ควรทำอย่างยิ่ง มันกลับไปทำซ้ำ จนได้มีสภาพ
เป็นวิกฤตการณ์อันถาวรอย่างที่กล่าวมาแล้ว เพราะฉะนั้นเรา
จึงต้องมีธรรมะ ครั้งที่แล้วมาได้พูดไปแล้วอย่างนี้ วันนี้ก็จะ
พูดว่าธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ เพื่อขยายความข้อนั้นให้มัน
ละเอียดออกไป

...

ธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ

ก็คือการรู้จักของธรรมชาติ

แล้วก็ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎนั้นๆ

...

ธรรมะต้องปฏิบัติลงไปที่ความทุกข์

...

ธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ มันก็บอกอยู่ในตัวแล้วว่า ธรรมะนั้นต้องปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติไม่มีความเป็นธรรมะที่จะช่วยได้ มันเป็นธรรมะในความหมายอื่นโน้น เพราะฉะนั้นอย่าได้ลืมเสียว่า คำว่าธรรมพยางค์เดียว มีความหมายถึง ๔ หมวดใหญ่ ๆ ด้วยกัน ธรรมะคือตัวธรรมชาติทั้งหมดทั้งสิ้นทั้งปวง ธรรมะคือตัวกฎของธรรมชาติ ธรรมะคือหน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ ธรรมะคือผลที่เกิดมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ

แต่ว่าปทานุกรมธรรมดาในประเทศอินเดีย เขาแปลคำ ธรรมะ นี้ว่า หน้าที่ ปทานุกรมของเราจะแปลว่าอย่างไรก็ได้ไม่ได้เปิดดู แต่ปทานุกรมธรรมดาสามัญสำหรับคนทั่วไป คำว่า ธรรมะในประเทศอินเดีย แปลว่า หน้าที่ หน้าที่ที่มนุษย์จะต้องทำอย่างมนุษย์ อย่างที่เป็นมนุษย์ นี้เรียกว่าธรรมะ

นับตั้งแต่หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องรอดชีวิตอยู่ได้ ปฏิบัติให้ดี สูงขึ้นไปจนบรรลุโมกษะหรือนิพพาน เรียกว่าหน้าที่ ที่นี้

ธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ ธรรมะนี่คือธรรมะไหน ก็ธรรมะที่รู้ โดยส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องกฎของธรรมชาติ แล้วเรามีหน้าที่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ คือการปฏิบัติธรรม ธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ ก็คือการรู้จักกฎของธรรมชาติ แล้วก็ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎนั้น ๆ เราก็มีธรรมะ ธรรมะก็คุ้มครองเราให้เดินไปถูกต้อง สำหรับความดับทุกข์ ให้มีแต่ความสงบสุขอยู่ด้วยกันทุกฝ่าย คือทั้งตัวเราเอง และผู้อื่นทุกคน ลงไปถึงสัตว์เดรัจฉาน

เดี๋ยวนี้มนุษย์ไม่มีธรรมะ ทำลายสัตว์เดรัจฉานเสียมากว่าจะลงไปถึงต้นไม้ต้นไร่ พฤษภษาชาติทั้งปวง เดี่ยวนี้มนุษย์ไม่มีธรรมะ ทำลายต้นไม้ต้นไร่ พฤษภษาชาติทั้งปวงเสียหมดเพราะไม่มีธรรมะ มันก็ไม่ได้อยู่อย่างมีความสุขด้วยกันทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งเกื้อกูลแก่กันและกันอย่างจะแยกกันไม่ได้ ขอให้ท่านทั้งหลายนึกถึงธรรมะในทุกวิถีทางที่มันถูกต้อง ที่เราจะต้องประพฤติปฏิบัติธรรมะ ท่านอาจจะถามว่าเมื่อไหร่ ที่ไหน อาตมาก็บอกว่าที่นี่และเดี๋ยวนี้

ถ้าไม่ใช่ที่นี่และเดี๋ยวนี้จะไม่เป็นธรรมะ เพราะธรรมะ

ต้องปฏิบัติลงไปทีความทุกข์ ก็เมื่อมีความทุกข์ จะต้องได้รับผลเมื่อปฏิบัติด้วย เช่นนิพพานเป็นเครื่องดับทุกข์ ก็ต้องปฏิบัติเมื่อมีทุกข์ และที่นี้ ก็จะได้แก้ความทุกข์นั้นตรง ๆ แล้วก็เดี๋ยวนี้ ก็เพื่อจะได้รับผลของธรรมะ ของพระนิพพาน คือความเย็น ไม่มีความร้อนซึ่งเป็นความทุกข์

ครั้นจะพูดว่านิพพานต่ออีกหมื่นชาติ แสนชาติ เหมือนที่ใครเขาพูดกันนั้นก็ตามใจ ยกไว้ให้คนพวกนั้น นิพพานอีกหมื่นชาติ แสนชาติ ก็ยกไว้ให้คนพวกนั้น ที่เขาพูดอย่างนั้น เราพูดว่านิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้ ตามคำของพระพุทธเจ้าว่า สันติภูมิจิโก อะกาลิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ.; สันติภูมิจิโก – รู้สึกอยู่ด้วยใจ ในใจของเรา ถ้านิพพานไม่มารู้สึกอยู่ในใจของเรา ไม่ใช่นิพพานที่จะมีประโยชน์อะไรแก่เรา แล้วก็ทันทีที่มีการประพฤตปฏิบัติ เมื่อความทุกข์เกิดขึ้นต้องดับทุกข์ให้ได้ นี่เป็นอะกาลิโก – ไม่จำกัดเวลา เป็น ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ คนมีสติปัญญาสามัญไม่ใช่คนโง่จะรู้ประจักษ์ได้ด้วยตนเอง ธรรมะต้องที่นี้และเดี๋ยวนี้ คือเมื่อมีความทุกข์แก่บุคคลผู้มีความทุกข์

แต่ถึงอย่างนั้นมันก็ยังมีหลักที่จะต้องปฏิบัติ จำแนกออกไปให้มันเหมาะเจาะกับเรื่อง คือว่า เมื่อความทุกข์ยังไม่เกิดเราก็ต้องรู้เรื่องความทุกข์ เป็นอยู่อย่างที่ว่าความทุกข์ไม่อาจจะเกิดก็เป็นปัจจุบันเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าจะเอาเป็นอดีต อนาคตอะไร เมื่อความทุกข์ยังไม่เกิด เราระมัดระวังอยู่เป็นปัจจุบันทีเดียวว่าความทุกข์ต้องไม่เกิด

มีคำว่า การเป็นอยู่อย่างถูกต้อง ที่เป็นบาลีเรียกว่า สัมมาวิหาร ท่านจะเคยได้ยินแต่คำว่า พรหมวิหาร หรืออะไร เป็นต้น ไม่เคยได้ยินคำว่า สัมมาวิหาร แปลว่า การเป็นอยู่โดยชอบ อย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อิเม จะ สุภัททะ ภิกขุ สัมมาวิหะเรยยง อะสุญญโณ โลโก อะระหันเตหิ อัสสาติ -ดูก่อน สุภัททะ พระภิกษุเหล่านี้จะเป็นอยู่โดยชอบไซ้ร้ โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์

สุภัททะนั้นคือบุคคลที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่าเป็นคนสุดท้าย เมื่อจะปรินิพพาน ถ้าเป็นอยู่โดยชอบ โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์ คำนั้นว่า สัมมาวิหะเรยยง เป็นคำกิริยา ถ้าเป็นคำนามก็ว่า สัมมาวิหาโร เป็นอยู่โดยชอบ เราจะถือเอา

หลักสัมมาวิหาโร เป็นอยู่โดยชอบเพื่อป้องกันไม่ให้ความทุกข์เกิดขึ้น

ท่านจะปฏิบัติธรรมะข้อไหนก็ได้ ให้มันเหมาะกับการเป็นอยู่ของท่าน แล้วก็ความทุกข์ก็จะไม่เกิดขึ้น วันก่อนก็บอกแล้วว่า คำว่าธรรมะคำนี้ ควรจะมีบทนิยามว่าอะไร เมื่อใคร่ครวญดูทั้งหมดทั้งสิ้นแล้ว เห็นด้วยกับบทนิยามที่มีอยู่ว่า ธรรมะคือระบอบการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์ ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขา ในทุกสถานการณ์ ช่วยจำไว้เถอะ แม้มันจะยืดยาวสักหน่อย ก็ช่วยท่องไว้ให้ขึ้นปาก

ธรรมะคือระบอบปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์ ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขา จะเติมท้ายอีกหน่อยว่า ในทุกสถานการณ์ เป็นระบอบปฏิบัติ ไม่ใช่ระบอบเพียงแต่พูด ๆ เรียง ๆ เขียน ๆ อยู่ในสมุด ต้องปฏิบัติอยู่ที่เนื้อ ที่ตัว ที่กาย ที่วาจา ที่ใจ ธรรมะคือระบอบการปฏิบัติ ระบอบการปฏิบัตินั้น ถูกต้อง หรือจะเรียกว่าจำเป็นก็ได้ แก่ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น ๆ แล้วก็ในทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการ

คือเราวิวัฒนาการอยู่เรื่อย วิวัฒนาการน้อย น้อยก็คือว่า

ตั้งแต่เกิดมาจนกว่าจะเข้าโลง มันมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลง
เรื่อย วิวัฒนาการใหญ่ ก็คือว่าตั้งแต่เมื่อยังเริ่มมีมนุษย์ในโลก
จนมีมนุษย์ปัจจุบันนี้ นี่เป็นวิวัฒนาการยาวใหญ่ ก็วิวัฒนาการ
เหมือนกัน ต้องมีการปฏิบัติที่ถูกต้องกับความเป็นมนุษย์ทุกชั้น
ตอนแห่งวิวัฒนาการ ตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ ถ้าแม่จะช่วยเหลือได้
ตั้งแต่คลอดออกมาเป็นเด็กแดง ๆ เด็กโต เด็กวัยรุ่น เป็นหนุ่ม
เป็นสาว พ่อบ้านแม่เรือน คนแก่คนเฒ่า ต้องถูกต้องทุกชั้นตอน
แห่งวิวัฒนาการ

แยกเป็นส่วนปลีกย่อยไปว่า ทุก ๆ สถานการณ์ อย่าง
เวลานี้เราอยู่ในสถานการณ์สงครามอย่างนี้เป็นต้น แล้วก็
ธรรมะที่เหมาะสมถูกต้องแก่สถานการณ์ที่เต็มไปด้วยสงคราม
หรือว่าประเทศชาติจะอยู่ในสถานะอย่างไร เราก็มีธรรมะ
สำหรับปฏิบัติถูกต้อง ทุก ๆ สถานการณ์ แต่จะพูดเพียงว่าทุก
ชั้นตอนแห่งวิวัฒนาการก็ได้เหมือนกัน มันก็พอ พอที่จะขยาย
ความออกไปเป็นทุกสถานการณ์ได้เหมือนกัน

ถ้าเป็นอยู่โดยชอบ จะไม่เกิดกิเลสและอนุสัย

...

ธรรมะคือระบอบแห่งการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์ของมนุษย์ทุกชั้นทุกตอนแห่งวิวัฒนาการของเขาในทุก ๆ สถานการณ์ นี่เรียกว่าสัมมาวิหารุ ตามพระพุทธภาษิตได้ คือว่ามันเป็นอยู่อย่างที่เกิดไม่ได้อันแล้วไม่เท่าไรกิเลสมันหมด ท่านรู้จักกิเลสไว้ โดยธรรมชาติอย่างนี้กันสักหน่อย ก็เกิดความปลอดภัย ความโกรธ ความหลง ความงี่ที่หนึ่ง นี่เรียกว่าเกิดกิเลสที่หนึ่ง พอเกิดกิเลสที่หนึ่ง มันก็มีการสะสมความเคยชินแห่งกิเลสที่หนึ่ง และความเคยชินแห่งกิเลสก็เรียกว่า อนุสัย กิเลส และอนุสัย กิเลสคือตัวกิเลส อนุสัยคือตัวความเคยชินแห่งกิเลส

ฉะนั้นกิเลสสะสมไว้มาก แล้วมันก็จะกอดันเพื่อจะออกมา ไหลออกมาเขาเรียกว่า อาสวะ กิเลสคือตัวกิเลส อนุสัยคือความเคยชินแห่งกิเลส เมื่อสะสมไว้มากก็จะมีอาสวะมาก พร้อมที่จะกลับออกมาภายนอกเป็นกิเลสอีก เป็นความโลภ ความโกรธ ความหลงอีก แล้วมันก็เผลอนเราอยู่ตลอดเวลาที่มีกิเลส

เมื่อใดมีกิเลสออกมา มีอาสวะเป็นกิเลสออกมา มันก็เผา
เราเมื่อนั้น เมื่อมันว่างมันไม่ออกมา มันก็ยังไม่เผาเรา เหมือน
บางเวลาเราไม่มีกิเลสออกมาเราก็สบาย ประเดี้ยวกิเลสออก
มา เป็นความโลภก็ได้ เป็นความโกรธก็ได้ เป็นความงกก็ได้ เรา
ก็ร้อนเป็นไฟ เมื่อไม่มีกิเลสก็เย็น แต่จะไม่พูดว่าเป็นน้ำ เพราะ
คำว่าเย็นที่เป็นความหมายคำว่า ไม่มีกิเลส มันเหนือร้อน เหนือ
เย็น ในภาษาธรรมดา สิ้นไปแห่งความร้อน มันก็เรียกว่า นิพพาน
คือเย็น เย็นอก เย็นใจ หมดเลย

ฉะนั้นเราระวังอย่าให้กิเลสเกิดขึ้น มันก็ไม่มีอนุสัยที่
สะสม มันก็ไม่มีอาสวะที่จะออกมา เราไม่ให้กิเลสเกิดขึ้นที่หนึ่ง
มันก็ทำลายอนุสัยที่หนึ่ง ที่นี้เรามีอนุสัยที่จะสร้างกิเลส ที่จะให้
ติดกิเลสอีกใหม่มาก สะสมไว้ตั้งแต่เกิดมานูน ตั้งแต่เกิดมาจาก
ท้องแม่ พอเป็นเด็ก รู้ความได้ว่าอ่อย ไม่อ่อย ถูกใจ ไม่ถูกใจ
อะไรเหล่านี้ แล้วก็เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง อย่าง
ใดอย่างหนึ่ง น้อย ๆ มาก่อน

ที่นี้มันเกิดกิเลสในที่หนึ่ง มันก็สะสมอนุสัยไว้ที่หนึ่ง
ฉะนั้นอนุสัยมันก็พอกพูนมากขึ้น ๆ เพราะเราสะสมกันมา

ตั้งแต่อ่อนแต่อกจนบัดนี้ ที่นี้เราจะลบมันได้อย่างไร เพราะมันเป็นบวกมาเรื่อย ที่นี้จะให้มันกลับตรงกันข้ามคือเป็นลบก็ลบด้วยการระวังไม่ให้เกิดกิเลส

เมื่อกิเลสควรจะเกิด มีอะไรมายั่วให้เกิด กำลังจะเกิดอยู่แล้ว เราบังคับมันได้ไม่ให้เกิด ถ้าทำได้อย่างนี้ที่หนึ่ง อนุสัยที่มีสะสมไว้ในสันดานจะลดลงทีหนึ่ง คือลดลงหน่วยหนึ่ง ถ้าสมมติว่ามันมีตั้งร้อยหน่วย พันหน่วย หมื่นหน่วยแล้ว เราบังคับกิเลสให้ได้ มันถึงที่สุด จวนจะเกิดอยู่แล้ว เราบังคับได้ ถ้าอย่างนี้แล้วมันบังคับกิเลสนั้นได้ด้วย ไม่ต้องทนทุกข์ แล้วมันจะลดอนุสัยความเคยชินของกิเลสในสันดานนั้นลงหน่วยหนึ่งด้วย

ทุกครั้งที่บังคับกิเลสได้อนุสัยลดลงหน่วยหนึ่ง หน่วยหนึ่งเสมอ ถ้าเราบังคับได้มาก มากครั้ง มากเวลา มันก็ลดลงมาก มากหน่วย อนุสัยมันก็เบาบาง อนุสัยที่สะสมกิเลสไว้ นั้นก็เบาบางลง ลดลง น้อยลง ที่นี้ว่าทำไปจนถึงที่สุดมันลดหมดก็เป็นพระอรหันต์ หมดกิเลส หมดอนุสัย หมดอาสวะ เป็นพระอรหันต์ เพราะการเป็นอยู่โดยชอบ พุทกลับอีกทีหนึ่งว่า ถ้าเป็นอยู่โดยชอบกิเลสจะไม่เกิด และอนุสัย ความเคยชินแห่ง

กิเลสที่เคยสะสมไว้แต่ก่อน ก็จะลด ลดทุกครั้งที่ยังบังคับกิเลสได้ เป็นอยู่โดยชอบมันเป็นอย่างนี้ และเป็นพระอรหันต์ได้ ได้จริงในที่สุด อนุสัยลดลงจนหมด อาสวะก็ไม่มี

เราจะต้องเป็นอยู่โดยชอบ เพื่อจะจัดการป้องกันไม่ให้เกิดกิเลสหรือเกิดความทุกข์ เดียวนี้เราได้สติปัญญาสูงกว่าสัตว์เดรัจฉานตามธรรมชาติ แต่เราไม่ได้ใช้มันอย่างนี้ โลกกำลังใช้สติปัญญาเพิ่มกิเลส เพิ่มวัตถุปัจจัยแห่งกิเลส เขาใช้เครื่องจักรผลิตวัตถุปัจจัย สวยงาม เอรีดอร่อยมาให้มนุษย์ ได้กินได้ใช้ ได้ซื้อหาด้วย ไม่ใช่ให้ฟรี ไม่ได้แจกเปล่า ๆ เราต้องซื้อเขาด้วย สิ่งที่จะหล่อเลี้ยงกิเลสของเรา เราต้องซื้อเขามา บริษัททั้งหลายก็ผลิตของเหล่านี้ขาย เราก็ต้องซื้อเขามา

สติปัญญาของมนุษย์ใช้เพื่อผลิตเหยื่อของกิเลส เขาพากินมาใช้ มาขาย มาล้างผลาญกัน จะเป็นนันททุกข์ก็ตอนนี่เอง ระวังให้ดี สติปัญญาเฉียบแหลมใช้เพื่อทำลายมนุษย์เอง ให้อยู่ไม่เป็นสุข เรียกว่าตายทางวิญญูญาณแล้วก็ได้ ในขั้นที่หนึ่งหรือว่าขั้นต้นก็ได้ เราใช้ธรรมะเมื่อความทุกข์ยังไม่เกิด เราเป็นอยู่ให้ถูกต้อง ไม่ให้มันเกิด

สิ่งที่เรียกว่าเวทนานี้สำคัญ ทำคนให้เป็นพระอรหันต์มาแล้ว นับไม่ถ้วนในครั้งพุทธกาล

...

ที่นี้มาตอนที่สอง ก็ปัจจุบันอีกเหมือนกัน เมื่อความทุกข์กำลังเกิด เมื่อกำลังร้อนกร้อนใจ เหมือนกับบรอกอยู่ข้างในใจ น้ำตาไหล ไปกระโดดน้ำตายให้มันพ้น รู้แล้วรู้รอดไปที่ วิธีอย่างนั้นมันไม่ใช่วิธีของพุทธบริษัท จะไปกินยาตาย หรือกระโดดน้ำตาย หรือฆ่าตัวตายโดยวิธีใด ไม่ใช่วิธีของพุทธบริษัท

พุทธบริษัทก็ต้องมีธรรมะ ธรรมะในการปฏิบัติธรรม เมื่อความทุกข์มันกำลังเป็นไฟลุกโพล่ง ๆ อยู่ในใจ ถ้าธรรมะพอมันก็ดับได้ ธรรมะไม่พอมันก็ดับไม่ได้ ในตอนนี้เรียกว่าสติ สติมันสำคัญไปทุก ๆ เวลา แต่เวลานี้ก็สำคัญมาก ที่กำลังมีทุกข์โพล่ง ๆ อยู่ในใจ ต้องระลึกกันได้ว่า มันอะไรกันไว้อย่างไร ถ้าสติมีพอมันก็จะระลึกได้ว่า อ้อเหมือนที่เราเรียนมา เมื่อมีความโง่ มีกิเลส มีอะไรแล้ว มันก็ต้องทำให้เกิดเป็นความทุกข์ขึ้นมา โดยนัยยะแห่งปฏิจจสมุปบาท โดยกรรมวิธีของธรรมชาติ

ที่เรียกว่าปฏิจสุมุบาทก็เป็นทุกข์ มันต้องมีสติมากำจัดอวิชชา
ในกระแสแห่งปฏิจสุมุบาท แล้วก็ดับทุกข์

ทีนี้ถ้าเรื่องมันยุ่งยาก ซับซ้อน ลำบาก ก็เอากันสั้น ๆ ที่
ก่อนก็ได้ว่า มีสติปัญญาารู้สึกตามหลักธรรมะที่เราเรียนมาแล้ว
ว่า โอ้ มันเป็นอย่างนี้เองว้าย จะเป็นความทุกข์ตามธรรมชาติ
เช่น ความเจ็บ ความไข้ ความจะตาย อะไรก็ตาม นี่ก็เป็นทุกข์
แต่เป็นทุกข์ตามธรรมชาติ

ทีนี้ที่เป็นทุกข์ เพราะว่าไปทำเรื่องเข้ากับใคร คือการ
เบียดเบียนของผู้อื่นมันก็เป็นทุกข์ เราเรียกว่าตามธรรมชาติ
ตามธรรมชาติอีกแบบหนึ่ง คือธรรมชาตินอกตัวเรา มีความ
ทุกข์เกิดขึ้นมาจากสิ่งนอกตัวเรา กับความทุกข์เกิดขึ้นมาจาก
สิ่งภายในตัวเรา เช่น ร่างกายมันต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องไข้ ต้อง
ตาย เรามีความทุกข์อย่างใดอย่างหนึ่ง เจ็บปวดอยู่ มีสติรู้ว่า
อ้อย มันเช่นนี้เองว้าย มันเช่นนี้เองว้าย

นี่คือธรรมะที่สำคัญและค่อนข้างยากที่จะปฏิบัติได้
มันเป็นยานานยากที่จะรู้จัก ยากที่จะกินได้ ที่จะรู้ เช่นนั้น
เองว้าย มันเช่นนี้เอง เช่นนี้เอง จะมานั่งร้องไห้อยู่เสียเวลา จะ

แก้ไขอย่างไร ก็ลุกขึ้นแก้ไข จะมานั่งร้องไห้อยู่ทำไม เราเรียน เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา กันมาแล้วอย่างเพียงพอว่ามัน ไม่เที่ยง มันดูแล้วน่าเกลียดน่าชัง มันให้ความทุกข์ มันเป็น อนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่จะไปบังคับมันได้ อย่างนี้รวมเรียกว่า เช่นนั่นเอง เช่นนั่นเอง ถ้าเป็นบาลีก็เรียกว่า ตถาตา ตถตา ตถาตา แปลว่า ความเป็นเช่นนั้นเอง

ถ้าเจ็บปวดขึ้นมาในความรู้สึก ก็เอา มันอย่างนี้เองตาม ธรรมชาติ ถ้ามันมีการปรุงแต่งอย่างนี้ มันก็ต้องมีผลอย่างนี้ คือ เจ็บปวดอยู่ เห็นเช่นนั้นเอง เช่นนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เวทนาที่กำลังรู้สึก สิ่งที่เราเรียกว่าเวทนานี้สำคัญนัก ทำคนให้ เป็นพระอรหันต์มาแล้วนับไม่ถ้วนในครั้งพุทธกาล เขาบรรลु ธรรมะเป็นพระอรหันต์กัน ในความรู้เท่าทันกันในสิ่งที่เรีกว่าเวทนา เวทนาเป็นสุขก็ได้ เวทนาเป็นทุกข์ก็ได้ เวทนาที่ไม่ใช่ สุขไม่ใช่ทุกข์ก็ได้ ขึ้นชื่อว่าเวทนาแล้ว ทำให้คนโง่ คนหลง หลง ยึดถือ มีตัวมีตนจนเป็นทุกข์

เดี๋ยวนี้เรามีเวทนาที่เป็นทุกข์ ก็มองดูให้เห็นตามหลักที่ พระพุทธเจ้าสอน มันสักว่าเวทนา เวทนานี้มันสักว่าเวทนา สัก

แต่ว่าเวทนา ไม่ใช่ตัวตน ไม่ให้ค่า ไม่ให้ความหมายในลักษณะที่เป็นตัวตนอะไร มันสักว่าความรู้สึกตามธรรมชาติ

เมื่อเรารู้เป็นสุขเพราะอร่อย เพราะอะไรก็ตาม หรือเรารู้สึกเป็นทุกข์เพราะไม่อร่อย เป็นต้นก็ตาม มันเป็นเวทนาที่เป็นสักว่าความรู้สึกตามธรรมชาติที่มันต้องเกิดขึ้นตามกฎเกณฑ์ของมัน อาหารไม่อร่อย มันก็สักว่าเวทนา ที่ต้องรู้สึกขึ้นตามธรรมชาติสำหรับอาหารชนิดนี้ และถ้าอร่อยมันก็รู้สึกอร่อย เป็นสุข เป็นเวทนาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากอาหารชนิดนี้ มันจะแปลกอะไร มันสักว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

ข้อนี้เขาสอนให้ภิกษุพิจารณาศึกษากันเป็นอันมากทีเดียว สิ่งเหล่านี้เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติ เป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนืองนิจ ถ้ามันเกิดความเจ็บปวดขึ้นมา ก็ดูว่ามันเป็นความรู้สึกสักว่าเวทนาเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ใหญ่กว่าตัวตนเป็นเจ้าของเวทนาแล้วว่าจะตาย ก็กลัวว่าจะตาย นี่เป็นความทุกข์แบบหนึ่ง หรือเป็นเจ้าของเวทนาว่า อร่อยจริงไฉน มันก็เป็นตัวตนขึ้นมา สำหรับที่จะแบก หรือยึดมันถ้อมมัน ในความอร่อยแล้วเป็นทุกข์ในรูปแบบอื่นต่อไป

เราหลงรักในสิ่งใดมันจะมีความทุกข์เกิดขึ้น เพราะความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งนั้น เมื่อเห็นเวทนา สักว่าเวทนา สักว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ความหมายมันต้องให้มันชัดว่า ความรู้สึกที่ต้องเกิดขึ้นตามธรรมชาติ อย่าเอามาหลงรักหลงเกลียดมันก็จะขจัดความทุกข์นั้นออกไปได้ทันที เจ็บปวดก็เป็นความรู้สึกตามธรรมชาติที่เนื้อหนัง อย่าเกิดความรู้สึกโง่ ๆ ว่าตัวกูได้รับความเจ็บปวด ตัวกูจะตายแล้ว อันนี้อย่าให้เกิด

พระพุทธเจ้าท่านได้เปรียบไว้เป็นอุปมาอุทาหรณ์สำหรับจำง่าย ๆ ว่ามันเป็นสองชั้นกันอยู่ เมื่อคนคนหนึ่ง เขาถูกลูกศรเด็กเล่นเล็ก ๆ ไม่มียาพิษเสียบเข้าไปในเนื้อ มันก็เจ็บเท่านั้น แต่ที่นี้เดี๋ยวก็มีลูกศรใหญ่อาบยาพิษเต็มที แล่นมาเสียบเข้าไปอีกทีหนึ่ง อันไหนมันจะเจ็บปวดกว่ากัน คิดดู

ฉะนั้นเราจะให้เวทนาทั้งหลายทำอันตรายเรา เพียงแต่เหมือนลูกศรเด็กเล่นเล็ก ๆ เข็มแทงอย่างนี้ ไม่ให้กลายเป็นลูกศรดอกใหญ่อาบยาพิษ นั่นคือความโง่เกิดขึ้นว่า กูเป็นนั่นเป็นนี่ เป็นเจ้าของสุขเวทนา เป็นเจ้าของทุกข์เวทนา ในเมื่อตัวกูอย่างนี้เกิดขึ้น ในความรู้สึก เท่ากับเหมือนกับลูกศร

ดอกใหญ่อาบยาพิษ

ถ้ามันเจ็บปวดตามธรรมดา เป็นแผล หรือว่าถูกมีดบาด ถูกแทง อันนี้มันก็ให้เป็นลูกศรเด็กเล่น แต่ว่าทุกชนิดเราจะทำให้มันเป็นลูกศรเด็กเล่น แม้ว่าความเจ็บป่วยที่จะถึงตาย มันก็เป็นความรู้สึกของเวทนา ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ พอแผลออกไปกลายเป็นตัวกูเกิดขึ้น เป็นเจ้าของเรื่องล่ะก็ ที่นี้มันจะรู้สึก ในความรู้สึกเจ็บมาก ปวดมาก มีปัญหา มาก เป็นทุกข์มาก เวทนาสักว่าเวทนาทุกชนิด

หรือถ้ามันเกิดตัวกูขึ้นมา ก็แก้ลำมันเสีย โดยเอามารับกรรมกันไว้ มันเกิดมารับกรรม ให้มันแล้วกันไปที มันเลิกร้างกันไปที ก็ทนถือว่ารับกรรม ก็ไม่ต้องเจ็บปวดนัก บางทีจะดีใจเสียอีก ว่ามันจะได้สิ้นกรรมกันที ความเจ็บปวดเจ็บป่วยถึงตาย นี่มันได้รับกรรม สิ้นกรรมกันที่มันก็ดีเหมือนกัน มันก็ไม่ใช่ทุกข์ ฉะนั้นเมื่อกำลังเป็นทุกข์อยู่ก็มีธรรมะดับความทุกข์นั้นเสีย นี่สองขั้นตอนแล้ว อยู่ตามปกติก่อนความทุกข์จะมีมานั้น เราก็มีธรรมะป้องกันมันไว้ พอความทุกข์มาเกิดขึ้นจริง ๆ ก็มีธรรมะประเภทที่จะสลัดมันออกไป

อยู่อย่างไรไม่ให้เกิดทุกข์

...

ที่นี้จะอยู่ต่อไปอย่างไรละ จะอยู่ต่อไปอีกหลังจากนั้นแล้ว มันก็ต้องมีธรรมชาติ สำหรับจะอยู่ต่อไปข้างหน้า โดยไม่ต้องมีความทุกข์อีก มันก็คล้ายกับจะย้อนไปหาอันที่หนึ่ง อันแรกอยู่มาอย่างไรความทุกข์ไม่เกิด แล้วก็อยู่ต่อไปอย่างที่ว่าความทุกข์ไม่เกิด ต้องมีสติให้สมบูรณ์ที่สุด

สติสมบูรณ์นี้ไม่ใช่เรื่องง่าย พุทละก็ง่าย แต่พอทำแล้วก็ยาก เพราะว่าถ้ามีสติสมบูรณ์จริง ๆ ก็เป็นพระอรหันต์แล้วกิเลสเกิดไม่ได้ อาสวะ อนุสัยสูญสิ้นไปหมด เพราะความมีสติสมบูรณ์ แต่เราก็ต้องพยายาม เราไม่เอื่อยอ้างถึงว่าจะเป็นพระอรหันต์ แต่เราจะจัดการในปัจจุบันเพื่อควบคุมอนาคต ให้มันเป็นไปในภาวะที่พึงปรารถนา คือไม่เกิดกิเลส ก็เป็นอยู่ด้วยสติในอายตนะทั้งหก คำว่า อายตนะทั้งหก อย่าเป็นคำสำหรับเอาไปหัวเราะเยาะกัน จะโง่เองนะจะบอกให้

อายตนะทั้งหก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่เขาเรียกอายตนะทั้งหก เป็นสิ่งที่จะต้องจัดการกันอย่างถูกต้อง ควบคุม

กันไว้ให้ดี สำรวมควบคุมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ตาสำหรับเห็น
รูป อย่าวัง หูสำหรับฟังเสียง อย่าวังเพราะการฟังเสียง จมูก
สำหรับรับกลิ่น ก็อย่าวังเพราะกลิ่น ลิ้นสำหรับรับรส ก็อย่าวัง
เพราะชิมรส

อาตมา รู้สึกว่าเตี้ยวันนี้มันโง่กันมาก เพราะเรื่องลิ้นชิมรส
ไปซื้อของแพง ๆ มากิน ที่นี้ผิวหนังนี้ร้ายกาจเป็นที่ตั้งแห่งกิเลส
ความกำหนัด ความรู้สึกในทางกามารมณ์ อาศัยผิวหนังเกิดขึ้น
ที่นี้ก็ใจ อันสุดท้ายลึกลอยข้างในเป็นสิ่งที่หก ก็เหมือนกัน มัน
ต้องควบคุมมีสติ ศึกษาไว้ให้ดี ให้มีสติมากพอและก็รวดเร็ว ถ้า
ไม่รวดเร็วไม่เป็นสติ

ต้องมีความรู้คือปัญญาพอและความมีสติก็ต้องพอ มี
สติมากและก็รวดเร็วทันแก่เหตุการณ์ พอตาเห็นรูป กระทบ
รูปปั๊บ สติก็มาปั๊บ ก็ควบคุมตาไม่ให้โง่ หรือถ้าเห็นว่าสวยและ
รักก็โง่ เห็นว่าไม่สวยแล้วโกรธเกลียดก็โง่ ฉะนั้นต้องไม่มีทั้งสอง
อย่าง เรื่องหู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็เหมือนกันมีสติควบคุมไม่ให้
มันโง่ ไม่ให้เกิดผัสสะโง่ สัมผัสด้วยความโง่ คือความไม่รู้สึกรู้
แล้วเกิดเวทนาขึ้นมา เป็นเวทนาโง่ สำหรับให้รักให้เกลียด แล้ว

ก็เกิดความอยาก ความต้องการที่โง่ คือตัณหา

มันอยากอย่างนั้นสำหรับของน่ารัก มันอยากอย่างนี้สำหรับของน่าเกลียด เรียกว่าอยากได้ – กามตัณหา, อยากเป็น – ภวตัณหา, อยากไม่เป็น – วิภวตัณหา มีอยู่สามอย่าง เหมือนกับช่างตัวหนึ่งกินน้ำสามสระ ไปดูรูปภาพในตึกนั้น เราอยู่ด้วยความโง่มันก็เกิดตัณหาจนได้ แล้วก็มีความทุกข์ พอมีตัณหาคือความอยาก แล้วมันปรุงเป็นความรู้สึกขึ้นมาเอง เป็นตัวกูผู้อยาก อันแสนจะมายาที่สุด

ความรู้สึกว่าตัวกู ตัวกู อย่างนั้นอย่างนี้ อยากอย่างนั้นอย่างนี้ ได้อย่างนั้นอย่างนี้ คือเป็นเพียงความรู้สึกคิดนึกที่ปรุงขึ้นมา ไม่มีตัวจริง เมื่อใดมีความอยากเกิดขึ้นเต็มที่อยู่ในจิตใจ จิตใจนั้นจะปรุงความรู้สึกว่าตัวกูขึ้นมา จากความอยากนั่นเอง ถ้าเราควบคุมความอยากเสียได้ ตัวกูเกิดไม่ได้

มันนำหัวที่ว่าความอยากมันสร้างผู้อยาก มันผิดกันอยู่ กับเรื่องทางธรรมดาสามัญ ทางวัตถุ มันต้องมีผู้อยากก่อน แล้วมันจึงจะมีความอยากได้ แต่ถ้าเรื่องธรรมะอันลึกซึ้ง มันมีความอยากตามธรรมชาติเท่านั้น แล้วความรู้สึกว่าตัวกูผู้อยากมันจะ

เกิดตามมาทีหลัง ความอยากเกิดก่อน ผู้อยากเกิดทีหลัง

เด็ก ๆ ก็จะอ้วนนี่มันผิด *logic* แล้วว้อย ภูไม่เชื่อแล้วว้อย ภูไม่เชื่อพระเจ้า ลองไปคิดดูให้ดี เพราะว่าตัวภูผู้อยากมันเป็น เพียงมายาเท่านั้น มันก็ปรุงขึ้นมาจากความอยาก ความอยากก็ เกิดขึ้นมาจากความโง่ เมื่อมีการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ฉะนั้นระวังเมื่อมีการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ดี ๆ อย่าให้โง่ไปอยากอะไรเข้า ถูกใจก็อยากได้ ไม่ถูกใจก็อยากฆ่า เสีย นี่เป็นความอยาก

ถ้าความอยากนี้มีเยอะ รู้สึกตัวภูผู้อยาก เป็นเจ้าของ ความอยาก เป็นเจ้าของสิ่งที่ยาก เรียกว่าตัวภู ของภู เกิดขึ้น แล้ว เป็นความรู้สึกเท่านั้น รู้สึกว่าตัวภู รู้สึกว่าของภู ไม่ใช่มีตัวจริงอะไรที่ไหน ฉะนั้นท่านกล่าวว่ามันไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่อัตตา มันเป็นอนัตตา เราไม่เข้าใจ เพราะเราไม่รู้เรื่องนี้

ฉะนั้นรู้ไว้เถอะว่าตัวภู-ของภูเป็นความคิดนึกปรุงขึ้นมา หลังจากที่ได้มีความอยากอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดมาจากความ โง่ ในขณะที่สัมผัสทางอายตนะหกทาง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะเห็นได้ว่าไอ้ตัวร้ายมันอยู่ที่ตรงเวทนา ถ้าเป็นเวทนาน่ารัก

ก็รัก น่าเกลียดก็เกลียด เวทนาจะทำให้เกิดเรื่อง

ฉะนั้นถ้าควบคุมเวทนาได้ โอ้ สักว่าความรู้สึกตาม
ธรรมชาติเท่านั้นไว้ อย่ามาหลอกกุเลย

ก็บอกแล้วว่าอย่าทะเยอทะยานเพื่อจะเป็นพระอรหันต์
ทะเยอทะยานเพียงว่าจะไม่มีความทุกข์ก็พอแล้ว อยู่อย่าง
ไม่มีความทุกข์ก็พอแล้ว ให้เป็นพระอรหันต์ก็เป็นเองเถอะ
อย่าไปฝืนให้มันเกิน ให้เกินฐานะเลย เต็มมันจะเป็นบ้าไป
ทางอื่นอีก ไม่ต้องใช้คำว่ากูจะเป็นพระอรหันต์ มีแต่ว่ากูจะไม่
เป็นทุกข์ก็พอแล้ว

ถ้าเกิดความทุกข์ขึ้นมาก็รีบสลัดออกไปเสีย กูไม่ได้เกิด
มาเพื่อเป็นทุกข์ กูไม่เอา ความรู้สึกอันนี้กูไม่เอา สลัดออกไปจาก
จิตใจเสียโดยเร็ว อย่างที่อ้อ ๆ เสียทีหนึ่งก่อน ก็มาตั้งตัวใหม่ คิด
นึกให้ดี อย่างนั้นอย่างนี้ ให้มันเลิกร้างกันไปจริง ๆ ถือคาถาว่า
กูไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นทุกข์ ไว้ให้แม่น ๆ ให้แม่นยำ ให้รวดเร็ว
จะได้สลัดความทุกข์ออกไปเสียทันที อย่าต้องน้ำตาออก

เรื่องที่ยั่วให้รัก ให้หลงก็เหมือนกัน กูไม่ได้เกิดมาเพื่อ
จะหลง ควบคุมจิตเป็นปกติ จิตปกตินี้สำคัญมาก จะเรียกว่าจิต

อิสระก็ได้ ถ้าไม่อิสระไม่ปกติ ถ้าจะปกติต้องอิสระจากสิ่งเหล่านี้ สิ่งที่มาทำให้โง่ หรือดึงไปหากิเลสตัณหา และความทุกข์ นี้เรียกว่าจิตมันไม่เป็นอิสระ มันถูกกิเลสดึงไป หรือพูดให้ตรงกว่า นั่นก็คือความโง่ของสติปัญญาที่โง่ดึงไป

...

เวทนา มันสักว่าความรู้สึกตามธรรมชาติ
มันไม่ได้มีตัวตนอะไรที่ไหน
แต่มันก็หลอกคนให้วินาศฉิบหาย
มาตลอดทุกยุคทุกสมัยในโลก
ถ้าควบคุมมันได้ก็เป็นพระอรหันต์

...

นรกสวรรค์อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

...

เดี๋ยวนี้เราฉลาดกันแต่จะโง่ ฉลาดแต่จะกินให้อร่อย ฉลาดแต่ที่จะอยู่ดีกินดีอย่างเอร็ดอร่อย ไม่มีขีดชั้น ฉลาดของความโง่ ความโง่ของความฉลาด ระวังมันเป็นความฉลาดของความโง่ หรือความโง่ของความฉลาด อย่างมนุษย์กำลังฉลาด แต่ในทางที่จะทำให้ปัญหาเกิดขึ้นในโลก ก็ได้ทนทุกข์

ฉะนั้นเรามีสติ รวดเร็ว ทันควัน ในการสัมผัสเมื่อไร ที่ไหนก็ตามแต่ ทางอายตนะทั้งหก คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า โลกมันอยู่ที่นี้ โลกมันอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้าเราจัดการถูกต้องกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็คือจัดการถูกต้องทั้งโลกเลย

คุณควรจะมองเห็นจริง ๆ เห็นเป็นสันติภูมิโลกจริง ๆ ว่า สมมติว่าถ้าเราไม่มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หกอย่างนี้ มันจะมีความหมายอะไรโลกนี้ มันก็เท่ากับโลกนี้ไม่มี ที่เรียกว่าโลก ก็คือสิ่งที่จะเข้ามาสู่จิตใจ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ ฉะนั้นพระองค์จึงตรัสว่าโลกมันอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น

กาย ใจ ถ้าจะเป็นนรก มันก็เป็นนรกอยู่ที่นั่น ที่ตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ คือมันทำผิดเข้าแล้วทางอายตนะ ถ้ามันจะเป็นสวรรค์
มันก็เป็นสวรรค์อยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

อาตมาจึงพูดว่า นรกสวรรค์มันอยู่ที่ในใจ ที่ตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ เหมือนกับคนโบราณเขาพูด แต่คนพวกหนึ่งเขา
ด่าอาตมาว่าพูดโกหก พูดหลอกลวงคน นรกอยู่ใต้ดินไปถึงต่อ
ตายแล้ว สวรรค์อยู่ข้างบนไปถึงต่อตายแล้ว ก็บอกว่าไม่ใช่มัน
ที่นี้และเดี๋ยวนี้ เมื่อทำผิดที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นรกก็อยู่
ที่นั่น เมื่อทำถูกทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สวรรค์มันก็อยู่ที่
นั่น ก็ยังมีคนเขียนด่า เพ็งพิมพ์ออกมาใหม่ ๆ อีกเล่มหนึ่ง ไปหา
ซื้ออ่านดู สอนว่า นิพพานอยู่ที่นี้และเดี๋ยวนี้ สวรรค์อยู่ที่นี้และ
เดี๋ยวนี้ ก็ยังถูกด่าอยู่

อาตมายืนยันว่า มันก็ยังเป็นความถูกต้องตามที่
พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสไว้ แล้วยังตรัสว่ามหาสมุทรก็อยู่ที่ตา
หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นมหาสมุทร
อันลึก ที่ตกลงไปแล้วมีหวังตาย ขึ้นมาได้โดยยาก คือเราพลัด
ตกลงไป

สิ่งที่มันยั่วอยู่ทางตา หู จมูก ลิ่น ภาย ใจ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ฝ่ายสุขเวทนา กามารมณ์ทางตา ทางหู ทางจมูก ทาง
ลิ่น ทางกาย ทางใจ เป็นสมุทรรออยู่ที่นั่น แล้วก็ เป็น ตกแล้วขึ้น
ยาก โดยมากก็ตาย ตายแล้วเกิดใหม่ แล้วก็ตกอีก วนเวียนอยู่
ที่นี้เดี๋ยวนี้ เป็นวิฎฐสงสาร ไม่ทันจะเข้าโลงก็มีวิฎฐสงสารเป็น
ร้อยชาติ พันชาติ หมื่นชาติ แสนชาติแล้ว เอาชนะอันนี้ได้คือ
นิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้ หลังจากตกนรก ขึ้นสวรรค์อะไรเป็น
ร้อยชาติ พันชาติ หมื่นชาติ แสนชาติ

ที่นี้คนพวกหนึ่งเขานับพันชาติ หมื่นชาติ แสนชาติ นับ
ด้วยการเกิดจากท้องแม่แล้วเข้าโลง เกิดจากท้องแม่แล้วเข้าโลง
นั้นหมื่น ๆ ๆ หมื่นครั้ง แสนครั้ง จึงจะนิพพาน เขาก็รอไปสิ เรา
มันมีหมื่นชาติ แสนชาติ ที่นี้ไม่ทันจะเข้าโลงมิได้หมื่นชาติ แสน
ชาติเหมือนกัน เช็ดขยาดแล้วก็หยุด แล้วก็ เป็นนิพพานได้ก่อน
แต่จะเข้าโลง พุดอย่างนี้ถูกดำ ไม่เชื่อลองไปพุดดู อาตมากำลัง
ถูกดำ ว่าพุดอย่างนี้ ถ้าคุณลองไปพุดต่อก็จะถูกดำโดยคนพวก
นั้นอีก

เขามีความหวังจะสร้างบารมี หมิ่นชาติ แสนชาติ ไป
นิพพาน เราก็บอกว่าเราก็หมิ่นชาติ แสนชาติไปนิพพาน คือทำ
ผิดหมิ่นครั้ง แสนครั้งที่นี้และเดี๋ยวนี้ เกิดตัวกูครั้งหนึ่งนับเป็น
ชาติหนึ่ง เกิดตัวกูครั้งหนึ่งนับเป็นชาติหนึ่ง กว่าจะเข้าโลงนับ
เป็นหมิ่นชาติแสนชาติเหมือนกัน แล้วคอยระวังไม่ให้เกิดกิเลส
คือการสร้างบารมีของเราที่นี้เดี๋ยวนี้ เต็มหมิ่นชาติแสนชาติ
บรรลุนิพพานที่นี้และเดี๋ยวนี้ เขาไม่เอาก็ตามใจสิ เรามีหน้าที่
พูด เราบังคับเขาไม่ได้

...

โลกมันอยู่ที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ถ้าเราจัดการถูกต้องกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ก็คือจัดการถูกต้องทั้งโลกเลย

...

ถ้าปัจจุบันถูกต้อง อนาคตจะควบคุม ตัวมันเองอย่างถูกต้อง

...

ทีนี้ก็ยากให้เอาไปคิดดู คุณจะเลือกเอาอย่างไร ใช้
ธรรมะเป็นสันติวิถีโกที่นี้และเดี๋ยวนี้ หรือให้ธรรมะเป็นความ
มงาย ตาย เกิด เข้าโลงอีกก็ร้อยครั้ง พันครั้ง จึงจะมีผล ก็ลอง
คิดดู เราทำบุญทำกุศล ทำความดีที่นี้ก็ต้องรอต่อตายแล้วจึงจะ
ได้ผล อันไหนมันจะดีกว่า ถ้าทำแล้วมันได้ผลที่นี้ ทำแล้วได้ผล
ทันที เรามีทุกข์ที่นี้ ก็จะดับทุกข์ต่ออีกหมื่นชาติ แสนชาติ มัน
บ้าหรือดี ก็ไปคิดดู

นิพพานเป็นเรื่องดับทุกข์ เรามีทุกข์อยู่ที่นี้ ที่นี้เดี๋ยวนี้
ก็จะรออีกหมื่นชาติ แสนชาติ จึงจะดับทุกข์ มันจะทำได้
อย่างไร ขอให้สนใจ มีสติหันต่อเหตุการณ์ที่มันเป็นที่นี้และเดี๋ยว
นี้ทั้งนั้น พอสัมผัสทางตาเป็นต้น มีวิชาโง่เข้ามา ควบคุมแล้ว
มันก็เป็นสัมผัสโง่ มันก็เป็นเวทนาโง่ เป็นความอยากต้องการที่
โง่ คือค้นหา แล้วเกิดตัวกูของกูเป็นอุปาทาน ตามความอยากที่
โง่ แล้วตัวกูของกูมันก็รับเอาทุกสิ่งมาเป็นของกู มันก็เป็นความ
ทุกข์

พูดสั้นเป็นภาษาเทคนิค เป็นภาษาทฤษฎี ที่สวดเข้า ๆ ว่า *สังขิตเตนะ ปัญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา* นั่นแหละเป็นบทสรุปทั้งหมดเลย โดยย่อแล้ว *ปัญฺจุปาทานักขันธ* เป็นตัวทุข คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้น ที่เราเรียกกันว่าคน ว่ามนุษย์ ส่วนต่าง ๆ นั้นถูกยึดถือว่าเป็นตัวตนแล้วก็เป็นตัวทุขทันที

เพราะมีตัวตน *ภารา* *หะเว* *ปัญฺจักขันธา* - *ขันธ* ทั้งห้า เป็นของหนักเนื้อ มันหนักแก่ผู้แบก ถ้าไม่แบกไม่ยึด ไม่ได้เป็นตัวทุข ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าขันธทั้ง ๕ เป็นของหนัก มันหนักแก่ผู้แบก *ภาระหาโร* จะ *ปุคคะโล* - *บุคคล* นั้นแหละแบกภาระของหนักไป คือมันเกิดความรู้สึกเป็นตัวกูขึ้นมาแล้ว เป็นบุคคลขึ้นมาแล้ว มันก็ได้แบก ถ้ามันไม่เกิดเป็นความรู้สึกเป็นตัวกูหรือเป็นบุคคล แล้วใครมันจะแบกล่ะ มันก็ไม่มีใครแบก

ฉะนั้นความโง่ของเรา สร้างความรู้สึกเป็นตัวเรา เป็นบุคคลขึ้นมา *ภาระหาโร* จะ *ปุคคะโล*, *ภารา* *ทานัง* *ทุกขัง* *โลก* - *การแบก* ของหนักเป็นความทุกขในโลก *ภาระ* *นิเชปะนัง* *สุขัง* - *ว่างทิ้งไปเสีย* ก็เป็นความสุข ฉะนั้นระวังอย่าเกิดความรู้สึกเป็นตัวกู ของกู เป็นบุคคลขึ้นมา แล้วอะไร ๆ มันจะมาบรรทุก

ลงไปบนบุคคลนั้น แล้วมันก็ได้เป็นทุกข์จริง

สติปัญญาที่ถูกใช้ไปผิด มันก็จะสร้างสิ่งสำหรับเป็นทุกข์มากขึ้น โลกปัจจุบันกำลังเป็นอย่างนี้ แล้วมันเป็นบาปเพราะฉลาด เพราะฉลาดในการที่จะทำความทุกข์ให้แก่ตัว นี้ก็เรียกว่าเป็นนันททุก ฉะนั้นพวกคุณอย่าเป็นนันททุกกันเลย ขอร้องสักที อย่าเป็นนันททุก ได้อะไรมาสำหรับฆ่าตัวเอง แล้วก็ชอบสิ่งที่เป็นความทุกข์ จัดการกับปัจจุบัน ไม่ต้องนึกถึงอดีต ไม่ต้องนึกถึงอนาคต ให้มันมากเรื่อง เตียวจะนอนไม่หลับอีก จัดการกับปัจจุบันให้ถูกต้อง แล้วมันจะคุ้มครองอนาคต หรืออดีตที่เคยทำผิดมาแล้วก็เลิกกันได้ เพราะจัดการถูกต้องในปัจจุบัน

พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสสอนไว้ว่า *อะตีตัง นานีวา คะเมยยะ* คุณก็สวดบทนี้กันอยู่บ่อย ๆ อย่าพะวงถึงอดีต อย่าพะวงถึงอนาคต จัดการให้ถูกต้องกับปัจจุบัน แล้วอนาคตมันก็จะคุ้มครองตัวมันเอง ด้วยการทำถูกต้องในปัจจุบัน ไม่นั้นคุณจะนอนไม่หลับ ปวดหัว แค่นั้นก็จะเร็วกว่าสัตว์เดรัจฉาน ไก่มันนอนหลับ สนัข หมา แมวมันนอนหลับ เพราะอนาคตมันไม่ย้าย

จิตใจของมัน เรานอนไม่หลับก็เพราะเหตุนี้

ฉะนั้นเพื่อไม่ให้อนาคตเป็นปัญหา ก็จัดการกับปัจจุบัน ให้ถูกต้อง ให้เด็ดขาด ให้เฉียบขาดลงไป อะไรเป็นหน้าที่ อะไร เป็นหน้าที่ทำให้เสร็จ ให้หมด ให้ครบ ให้ถ้วน ให้ถูกต้อง อย่าให้มีเหลือ ถ้าจัดการกับปัจจุบันถูกต้องแล้ว อนาคตจะควบคุม ตัวมันเองอย่างถูกต้อง

นี่คุณพอจะมองเห็นได้แล้วกระมังว่า พุทธศาสนาหรือวิธีการปฏิบัตินั้นเป็นรูปแบบของวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ปรัชญา ไม่ใช่ ตรรกวิทยา หรือไม่ใช่เป็นจิตวิทยาเพื่อเจ้า มันเกี่ยวข้องกับจิต แต่ในฐานะเป็นวิทยาศาสตร์ เพราะจิต ก็เป็นธรรมชาติ ตามธรรมชาติ แล้วให้เป็นเรื่องอย่างวิทยาศาสตร์ ให้มันเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องคำนวณ

เรื่องปรัชญา มันเรื่องเพ้อ ๆ ที่เขาชอบกันนัก ปรัชญา มันเป็นเรื่องเพ้อ ๆ เพ้อฝัน เพราะมันต้องมีสมมติฐาน จุดตั้งต้นของปรัชญาคือสมมติฐาน ที่เรียก *hypothesis* มันไม่ได้มีตัวจริง มันเป็นสมมติ เหมือนกับสมมติทางคณิตศาสตร์ ที่จะต้องสมมติ มันไม่ใช่ตัวจริง เอามาสมมติแล้วมีการคำนวณไปตามเหตุผล ว่า

สมมตินี้จริงไฉน ให้เชื่อว่าจริง แม้แต่ความดีก็ต้องตั้งสมมติฐาน มาหาเหตุผลว่าเรา เอ้อ มันดีจริงไฉน แม้แต่ความทุกข์ก็เหมือนกันอีก นักปรัชญาก็ต้องหาสมมติฐานมาแวดล้อมด้วยเหตุผลว่าเป็นทุกข์จริงไฉน อย่างนี้วิธีปรัชญา จึงเรียกว่าเป็นเรื่องเพื่อฝันมากกว่า

ถ้าเป็นพุทธศาสนาต้องเป็นรูปแบบของวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องมีสมมติฐาน ต้องมีของจริง ๆ มาวางลงไปเป็นเดิมพัน ก็จะศึกษา พิสูจน์ ค้นคว้า ลงไปบนของจริงนั้น ซึ่งไม่ใช่สมมติฐาน ดังนั้นเราจึงไม่ใช่ค่านิ่ง คำนวนอย่างแบบปรัชญา เราใช้การที่เห็นลงไปจริง ๆ โดยประจักษ์ ที่เรียกว่าปัญญา ยถาภูตสัมมัมปปัญญา ยถาภูตญาณทัสสนะ เป็นต้น

ของจริง ปัญญาจริง ลูกตาจริง จัดการลงไปกับสิ่งที่เป็นตัวจริง ที่วางอยู่เฉพาะหน้าเราอย่างนี้ เราจะเรียกว่าวิถีทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ธรรมะต้องเป็นอย่างนี้ อย่าทำธรรมะให้เป็นปรัชญา มีสมมติฐาน แล้วก็แวดล้อมด้วยเหตุผลที่เป็นการค่านิ่ง คำนวน

พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสห้ามไว้ว่าอย่าใช้วิธีการทาง

ตรรกะ คือตรรกวิทยา อย่าใช้วิธีการทางนยะ ก็คือวิธีการทางปรัชญา แต่ใช้วิธีการในทางที่เป็นนยถาภุตสัมมัมปัญหา มีของจริง จัดการลงไปกับของจริง เกิดความรู้ตามที่เป็นจริง

ฉะนั้นถ้าว่าจะต้องพูดกับชาวต่างประเทศที่เขามาซักชวน หรือขอความรู้ทางปรัชญา เราก็บอกว่าพุทธศาสนาไม่ใช่ปรัชญามันเป็นวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าคุณชอบปรัชญาจะให้พูดอย่างปรัชญาก็พูดได้ ก็พูดให้เพื่อเจอไป ปีหนึ่งก็ไม่จบ ถ้าเขาชอบปรัชญา เต็มวันนี่คนก็ชอบปรัชญา หลงใหลในคำว่าปรัชญา แต่ดูจะมีความเข้าใจผิด ซ่อนอยู่ในนั้น เนื่องจากถ้อยคำ เราไม่ควรจะทำผิดในเรื่องนี้ พุทธศาสนาต้องเป็นเรื่องจริง ของจริง มีวิธีการศึกษาและปฏิบัติลงไปโดยทางวิถีทางวิทยาศาสตร์ แล้วเราก็จะดับทุกข์ได้

ถ้าให้ความทุกข์เป็นเรื่องสมมติ แล้วคำนี้คำนั้นไปตามเหตุผลที่ว่าจะนึกเอาเองอย่างนี้ละก็ มันก็ไม่มีทางจะดับทุกข์ จะไม่ไปถึงพระนิพพาน ที่เป็นเครื่องดับทุกข์ ฉะนั้นเตรียมตัวเป็นนักวิทยาศาสตร์ร้อยเปอร์เซ็นต์เลย อย่าไปชอบว่าจะเป็นนักปรัชญาเลย ใครเขาชอบก็ปล่อยเขาไปเถอะ เต็มวันนี่หนังสือ

ที่พิมพ์ขึ้นในโลก จะมีว่า ชื่อว่าพุทธปรัชญานี้มากที่สุด หายาก
ที่จะมองว่าวิทยาศาสตร์ หรือพุทธวิทยาศาสตร์นี้หายาก ที่เขา
พิมพ์ขึ้นมาขาย

ในโลกเวลานี้ เพราะว่าโลกมันกำลังหลงคำว่าปรัชญา ขอ
ใช้คำหยาบคายที่สุดว่ามันอ่อยแก่สมอง ปรัชญา วิทยาศาสตร์
นี้มันไม่เป็นเช่นนั้น ปรัชญามันเป็นเฮโรอินแก่มันสมอง คนมัน
ก็ติดกันใหญ่ ถ้าพุทธศาสนาไม่เป็นเช่นนั้นมันต้องเป็นเรื่องจริง
ของจริง ตามธรรมชาติที่เป็นจริง โดยกฎของธรรมชาติ ต้องมีวิธี
การที่จริง โดยกฎของธรรมชาติ แล้วก็มาแก้ไขปัญหานั้น ๆ ถ้า
เราทำอย่างนี้แล้วก็สติปัญญาของเราจะไม่หลอกลวงเราให้โง่

เดี๋ยวนี้เรากำลังถูกหลอกลวงโดยสติปัญญาของเรา
หลงไหลแต่ในเหยื่อของกิเลส แล้วผลิตมันเรื่อย ผลิตเหยื่อของ
กิเลส ผลิตปัจจัยของกิเลส มาส่งเสริมกันจนคนมีกิเลส มันก็พูด
กันไม่รู้เรื่อง มันก็มีแต่จะทำลายล้างกัน ด้วยอำนาจของกิเลส
ของตัว คือความเห็นแก่ตัว

ถ้ามีกิเลสก็ต้องเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัวแล้วมันก็ต้องทำ
เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น ตัวเองก็

ไม่เป็นสุข ผู้อื่นก็ไม่เป็นสุข แม้แผ่นดินโลกนี้ก็ถูกทำลายล้าง
เดี๋ยวนี้เขาน้ำมันจะหมดแล้วใช้ใหม่ในแผ่นดิน ต่อไปอะไร
มันก็หมดไปจากแผ่นดินอีก เพราะความโง่ของมนุษย์ที่มีความ
เห็นแก่ตัว ในความเอร็ดอ่อยทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ไม่เป็นพุทธบริษัทเลย เมื่อใดธรรมะกลับมา เมื่อนั้นมันถึงจะ
หมุนไปในทางที่ถูกต้อง

อาตมาจึงพูดว่า ธรรมะกับการปฏิบัติธรรมะ รู้เรื่อง
ธรรมะให้ถูกต้องในส่วนที่เป็นความจริง แล้วก็ปฏิบัติให้ถูก
ต้องตามกฎหมายแห่งความจริง ธรรมะในความหมายที่สาม
คือหน้าที่ตามกฎหมายของธรรมชาติ นั่นแหละคือสิ่งที่จะช่วยเราได้
ขอให้สนใจในเรื่องนั้น ก็จะอยู่เหนือความทุกข์ ไม่โง่เป็นนันท
ทุก คือชอบความทุกข์ แล้วก็ใช้สิ่งที่ดีที่สุดเพื่อฆ่าตัวเอง

การบรรยายนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว ขอให้นึกถึงว่า
วันแรกเรามาพูดถึงเรื่อง ธรรมะจำเป็นอย่างไร วันนี้ก็พูดถึงเรื่อง
ธรรมะและการปฏิบัติธรรมะนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ใช้สติปัญญา
ทางมันสมองที่เป็นวิวัฒนาการที่ดีนี้ทำลายตัวเอง

ขอให้ท่านทั้งหลายทุกคนจงมีความรู้ความเข้าใจแจ่ม

แจ้งในเรื่องนี้ แล้วก็ใช้สติปัญญาอันนี้ให้ถูกต้อง ตามความหมาย
คำว่าสติปัญญา มีความเจริญงอกงาม ก้าวหน้าในทางการศึกษา
การปฏิบัติ การเป็นอยู่ อยู่ทุกทีพาราตริกกาลเทอญ.

...

อะไรเป็นหน้าที่ทำให้เสร็จ ให้หมด
ให้ครบ ให้ถ้วน ให้ถูกต้อง อย่าให้มีเหลือ
ถ้าจัดการกับปัจจุบันถูกต้องแล้ว
อนาคตจะควบคุมตัวมันเองอย่างถูกต้อง

...

ถ้าเกิดความทุกข์ขึ้นมา ก็รีบสลัดออกไปเสีย
กูไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นทุกข์ กูไม่เอา

...

ถือคติว่า
กูไม่ได้เกิดมาเพื่อเป็นทุกข์ โว้ยให้แม่นๆ
ให้แม่นยำ ให้รวดเร็ว
จะได้สลัดความทุกข์ออกไปเสียทันที

...

พุทธทาสภิกขุ

ใบสมัครสมาชิกธรรมะใกล้มือ

ข้อมูลสมาชิก

ชื่อ นามสกุล

โทรศัพท์ อีเมล

มีความประสงค์บอกรับเป็นสมาชิกหนังสือธรรมะใกล้มือ

สมัครใหม่ ต่ออายุสมาชิก สมาชิกอุปถัมภ์ แบบระบุองค์กร

สมาชิกอุปถัมภ์ แบบไม่ระบุองค์กร ตามแต่มูลนิธิฯ จัดสรร

๑ ปี (๑๒ เล่ม) ๑๘๐ บาท ปี (..... เล่ม) บาท

ต้องการรับหนังสือตั้งแต่ฉบับ เดือน ปี

ที่อยู่สำหรับจัดส่ง

ผู้รับ

ที่อยู่

.....

..... โทรศัพท์

สมทบการผลิต

ณ สโมสรธรรมทาน จำนวน บาท

โอนเงิน จำนวน บาท

เข้าบัญชี มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ประเภท ออมทรัพย์ เลขที่ ๑๑๑-๒-๙๖๒๙๕-๘

ธนาคาร ไทยพาณิชย์ สาขา สำนักรัชโยธิน

พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินมาทาง

ไปรษณีย์ : จำหน่ายของถึง สโมสรธรรมทาน (สมัครสมาชิกธรรมะใกล้มือ)

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ สานวนชิวเบญจทิศ

ถ.นิคมรถไฟสาย๒ แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรสาร : ๐-๒๙๓๖-๒๖๘๕ อีเมล : bookclub@bia.or.th

กล้องข้อความ : www.facebook.com/bookclub.bia

อื่น ๆ (ระบุ) :

สิ่งที่เรียกว่าเวทนานี้สำคัญนัก
ทำคนให้เป็นพระอรหันต์มาแล้ว
นับไม่ถ้วน...

